

Sygn. akt *I ACa 1535/17*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Krzysztof Józefowicz

Sędziowie: SSA Małgorzata Kaźmierczak (spr.)

SSA Piotr Górecki

Protokolant: protokolant Halszka Mróz

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2018 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Bank (...)** Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

przeciwko **I. S.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 12 lipca 2017 r. sygn. akt XVIII C 353/17

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1) jedynie o tyle, że zasądzoną od pozwanej na rzecz powoda kwotę 116.041,19 zł obniża do 112.641,19 (sto dwanaście tysięcy sześćset czterdzieści jeden 19/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 98.637,58 zł od 19.01.2016 r. do dnia zapłaty i od kwoty 14.003,61 zł od dnia 23.08.2016 r. do dnia zapłaty,

II. w pozostałym zakresie apelację oddala,

III. zasądza od pozwanej na rzecz powoda 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Małgorzata Kaźmierczak Krzysztof Józefowicz Piotr Górecki

--	--	--

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym w dniu 23 sierpnia 2016 r. do Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie powód (...) Bank (...) spółka akcyjna z siedzibą w W. wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, aby pozwana I. S. zapłaciła na jego rzecz kwotę 118.000,16 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi

od kwoty kapitału kredytu, tj. od kwoty 102.037,58 zł za okres od dnia następnego po dniu wystawienia wyciągu z ksiąg bankowych, tj. od dnia 19 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, oraz odsetek ustawowych za opóźnienie naliczonych od kwoty skapitalizowanych odsetek, tj. od kwoty 15.662,58 zł za okres od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanej do egzekwowania tej należności z nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Śremie prowadzi księgę wieczystą nr (...), a także z ograniczenie do wysokości hipoteki umownej kaucyjnej na sumę 700.000 zł ujawnionej w tejże księdze. Nadto powód wniósł o zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kwoty 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Zarządzeniem z dnia 26 sierpnia 2016 r. stwierdzono brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym.

W odpowiedzi na pozew z dnia 3 listopada 2016 r. pozwana I. S. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz obciążenie powoda kosztami postępowania. Nadto pozwana podniosła zarzut niewłaściwości miejscowej Sądu, zaznaczając, iż sprawa powinna zostać przekazana do Sądu Okręgowego w Poznaniu.

Postanowieniem z dnia 18 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie stwierdził swą niewłaściwość i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Poznaniu jako właściwemu .

Zaskarżonym wyrokiem z 12.07.2017r Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanej na rzecz powoda 116.041,19zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 102.037,58 zł i od 14.003,61zł od dnia 23.08.2016r do dnia zapłaty , z zastrzeżeniem, że pozwana ma prawo powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie swojej odpowiedzialności do nieruchomości położonej w Ś. Kw. (...) ido wysokości hipoteki umownej kaucyjnej do kwoty 240.000zł . W pozostały zakresie Sąd I instancji oddalił powództwo i zasądził od pozwanej na rzecz powoda 12.854,66zł tytułem zwrotu części kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 4 czerwca 2008 r. pomiędzy (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W., a M. S. została zawarta Umowa (...) nr (...).

Na mocy tej umowy (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce zobowiązał się udostępnić kredytobiorcy środki pieniężne w ramach odnawialnego limitu kredytowego w wysokości określonej w odrębnym potwierdzeniu (§ 1 ust. 1 umowy).

Kredytobiorca zobowiązał się natomiast ponieść wszelkie koszty związane z kredytem, w tym:

- prowizję za udzielenie kredytu, liczoną od kwoty udzielonego kredytu, należną z dniem zawarcia umowy, która zostanie pobrana nie później, niż w dniu uruchomienia kredytu w wysokości 1,5 % kwoty kredytu, minimum 400 zł;
- pozostałe prowizje i opłaty, których wysokość i tryb pobrania określa Tabela Opłat i Prowizji dla Małych firm;
- odsetki od wykorzystanego kredytu (§ 4 ust. 1 pkt 1 – 3 umowy).

W dniu sporządzenia umowy oprocentowanie umowne wynosiło 12,75 % (§ 4 ust. 3 umowy).

Strony postanowiły, że w zakresie nie uregulowanym umową zastosowanie znajdą postanowienia obowiązującego Regulaminu stanowiącego integralną część umowy, jak również postanowienia obowiązującego „Regulaminu Konta dla Małych firm” oraz przepisy prawa polskiego (§ 9 umowy).

Na zaciągnięcie zobowiązania wynikającego z ww. umowy pozwana I. S. jako małżonka kredytobiorcy M. S. wyraziła zgodę w dniu 6 czerwca 2008 r.

W dniu 21 grudnia 2009 r. strony podpisały aneks do Umowy (...) nr (...). Na jego mocy w § 7 umowy oddano ust. 4 o treści:

„4. Kredyt jest zabezpieczony w formie:

1) Hipoteki kaucyjnej do kwoty 240 000,00 PLN (słownie złotych polskich: dwieście czterdzieści tysięcy 00/100) na drugim miejscu, ustanowionej na zabezpieczenie kredytu wraz z odsetkami i innymi kosztami, na nieruchomości położonej pod adresem K., (...), opisanej w KW nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Śremie V Wydział Ksiąg Wieczystych.

2) Oświadczenie o poddaniu się egzekucji Kredytobiorcy.

3) Oświadczenie dłużnika hipotecznego o poddaniu się egzekucji. Również na zaciągnięcie tego zobowiązania pozwana wyraziła zgodę. Z tego też tytułu w księdze wieczystej prowadzonej dla przedmiotowej nieruchomości aktualnie pod numerem (...) została wpisana hipoteka umowna kaucyjna na sumę 240.0000 zł. Właścicielami tej nieruchomości na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej są M. S. i I. S..

Sąd I instancji ustalił nadto, że w dniu 8 czerwca 2011 r. strony Umowy (...) nr (...) zawarły porozumienie o restrukturyzacji. Strony oświadczyły, że zadłużenie z tytułu umowy na dzień 30 maja 2011 r. wynosi łącznie 121.522,91 zł, w tym: kapitał kredytu – 119.154,80 zł, odsetki naliczone od dnia zapadalności ostatniej spłaty – 2.368,11 zł.

Zgodnie z § 3 ust. 1 porozumienia kredytobiorca zobowiązał się ponieść następujące koszty związane ze spłatą ostatecznej kwoty restrukturyzacji na warunkach określonych w porozumieniu:

- prowizje i opłaty, których wysokość i tryb pobrania określa Tabela Opłat i Prowizji dla Małych firm;

- odsetki naliczane od ostatecznej kwoty restrukturyzacji zgodnie z ust. 2. Z tego ustępu wynika z kolei, iż z zastrzeżeniem ust. 4, odsetki naliczane są każdego dnia począwszy od dnia wejścia w życie porozumienia, od niespłaconej ostatecznej kwoty restrukturyzacji, według zmiennej stopy procentowej opartej o zmienną stawkę bazową banku oraz stałą marżę banku w wysokości 2,5 punktu procentowego. Na dzień zawarcia porozumienia oprocentowanie obliczone zgodnie z zadaniami w nim określonymi wynosiło 14,25 %.

W dniu 19 września 2011 r. do Krajowego Rejestru Sądowego został wpisany (...) spółka akcyjna z siedzibą w W.. Powstał on na skutek wniesienia wszystkich składników majątkowych Oddziału (...) S.A. na mocy art. 42a ustawy – Prawo Bankowe. Z dniem 31 grudnia 2012 r. powód jako Spółka przejmująca połączył się z (...) spółka akcyjna w trybie art. 492 § 1 pkt. 1 Kodeksu spółek handlowych.

W dniu 18 stycznia 2016 r. powód wystawił wyciąg z ksiąg bankowych, w którym stwierdził, że dłużnik M. S. z tytułu Umowy (...) nr (...) za mu zapłacić na dzień 18 stycznia 2016 r. kwotę 118.000,16 zł, na którą składają się następujące należności:

- 102.037,58 zł z tytułu kapitału kredytu,

- 7.247,97 zł z tytułu odsetek umownych naliczonych zgodnie z regulaminem od kwoty kapitału kredytu za okres od dnia 3 sierpnia 2014 r. do dnia rozwiązania umowy, tj. do dnia 8 stycznia 2015 r.,

- 300 zł z tytułu opłat naliczonych zgodnie z regulaminem oraz tabelą opłat i prowizji (...) Bank (...) S.A.,

- 8.414,61 zł z tytułu odsetek ustawowych naliczonych od kwoty kapitału kredytu za okres od dnia następnego po dniu rozwiązania umowy, tj. od dnia 9 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia wystawienia wyciągu z ksiąg banku. Nadto w wyciągu tym stwierdzono, że należne są dalsze odsetki ustawowe za opóźnienie liczone od kwoty kapitału kredytu, za okres od dnia następnego po dacie wystawienia wyciągu z ksiąg bankowych, tj. od dnia 19 stycznia 2016 r. do dnia faktycznej zapłaty.

W pozwie złożonym w dniu 16 marca 2016 r. powód domagała się zasądzenia od M. S. kwoty 118.000,16 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 19 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

Wyrokiem z dnia 31 stycznia 2017 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu, IX Wydział Gospodarczy zasądził od M. S. na rzecz powoda kwotę 116.005,03 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 102.037,58 zł od dnia 19 stycznia 2016 r. do dnia 14 marca 2016 r. i od kwoty 116.005,03 zł od dnia 15 marca 2016 r. do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie Sąd powództwo oddalił i jednocześnie zasądził od M. S. na rzecz powoda kwotę 8.053 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wydanego wyroku wskazano, że powód nie przedłożył dokumentów w postaci warunków lub regulaminów ustalających wysokość kosztów lub należności ubocznych za kolejne okresy rozliczeniowe. W tych okolicznościach Sąd uznał, że w zakresie wyliczenia należności odsetkowych – umownych należy posłużyć się oprocentowaniem w wysokości 12,75 % wynikającym z umowy. Biorąc pod uwagę brak innych dokumentów na wykazanie wysokości oprocentowania oraz niezgodność wyliczeń dokonanych przez powoda z powyższymi wartościami oprocentowania jak również nawet w zakresie wyliczenia odsetek ustawowych za opóźnienie, Sąd uznał, że powód nie wykazał prawidłowości obliczenia kosztów, odsetek umownych, jak i odsetek ustawowych. W zakresie wysokości skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienie obliczonych od kwoty niespłaconego kapitału według obliczeń Sądu kwota wyniosła 8.336,33 zł, a nie jak wyliczył powód: 8.414,61 zł. Różnica tej kwoty podlegała więc oddaleniu. Nadto, w zakresie odsetek umownych od kwoty niespłaconego kapitału, wobec nieprzedstawienia przez powoda szczegółowego wyliczenia wraz z dokumentem potwierdzającym wysokość oprocentowania, Sąd zastosował obliczenie na podstawie procentowania zaakceptowanego przez strony w umowie (12,75%). Jest to oprocentowanie w znanej, zaakceptowanej i najkorzystniejszej dla pozwanego wysokości biorąc pod uwagę dokumenty przedstawione przez powoda, wskazanie w umowie, że oprocentowanie jest zmienne oraz wynika z regulaminu, a powód nie przedstawił według jakiego oprocentowania wyliczył należności uboczne (zaznaczono przy tym, że nie jest to również 14,25 %) oraz nie przedstawił dokumentu – regulaminu wskazującego na oprocentowanie obowiązujące w okresie od dnia 3 sierpnia 2014 r. do dnia 8 stycznia 2015 r. Według wyliczeń Sądu kwota odsetek umownych od niespłaconego kapitału w kwocie 102.037,58 zł w powyższym okresie wyniosła 5631,12 zł, a nie jak podał powód w pozwie oraz w wyciągu z ksiąg banku: 7247,97 zł. Różnica tej kwoty podlegała zatem również oddaleniu. Sąd oddalił powództwo również co do kwoty 300 zł kosztów, sposobu obliczenia których powód nie wykazał i nie przedstawił na ich poniesienie żadnego dowodu.

Wydany wyrok nie został przez strony zaskarżony, a tym samym z dniem 25 marca 2017 r. stał się prawomocny.

Sąd Okręgowy ustalił nadto, że pismem z dnia 5 lipca 2016 r. doręczonym pozwanej w dniu 25 lipca 2016 r. powód wezwał ją do zapłaty w terminie do dnia 11 lipca 2016 r. kwoty 121.287,73 zł. W piśmie tym wskazano, że zadłużenie wynikające z Umowy (...) nr (...) jest zabezpieczone hipoteką umowną kaucyjną do kwoty 240.000 zł na nieruchomości zapisanej w księdze wieczystej nr (...), a pozwana jest dłużnikiem rzeczowym.

Odpowiadając na to pismo w piśmie z dnia 28 lipca 2016 r. pozwana stwierdziła, że nie posiada w (...) Bank (...) S.A. zobowiązania w kwocie 121.287,73 zł, ani też nie jest z takiego tytułu dłużnikiem rzeczowym.

Przedmiotowe pismo z dnia 5 lipca 2016 r. nie było pierwszym wezwaniem wystosowanym przez powoda do pozwanej. Już wcześniej wzywał bowiem on ją do zapłaty, jednak także wówczas pozwana kwestionowała posiadanie zobowiązania w powodowym Banku.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji uznał, że powództwo w przeważającej mierze zasługiwało na uwzględnienie. Pozwana przyznała, że wyraziła zgodę na zabezpieczenie spłaty kredytu jej męża w drodze ustanowienia hipoteki na nieruchomości położonej w K., dla której Sąd Rejonowy w Śremie prowadzi księgę wieczystą nr (...). Nie kwestionowała zatem, że ponosi odpowiedzialność rzeczową z tej nieruchomości. Granicę tej odpowiedzialności stanowi zaś kwota 240.000 zł na jaką została obciążona przedmiotowa nieruchomość poprzez ustanowienie hipoteki umownej kaucyjnej. Stanowisko pozwanej w zasadzie sprowadzało się do kwestionowania wysokości żądanej przez powoda kwoty. W tym zakresie pozwana odwoływała się bowiem do stanowiska dłużnik głównego, który w procesie wytoczonym mu przez powoda podważył wysokość kwoty, której zapłaty domagał się powód.

Sąd Okręgowy wskazał, że przepisy regulujące instytucję hipoteki kaucyjnej zostały uchylone ustawą z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (dalej również jako ustawa nowelizująca), która weszła w życie 20 lutego 2011 r. Zgodnie z art. 10 ust. 1 tej ustawy do hipotek kaucyjnych powstałych przed dniem jej wejścia w życie, z zastrzeżeniem ust. 2, stosuje się przepisy ustawy o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą, z wyjątkiem przepisów o rozporządzaniu opróżnionym miejscem hipotecznym. Z ust. 2 powołanego artykułu wynika z kolei, że do hipotek zwykłych powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy o księgach wieczystych i hipotece w dotychczasowym brzmieniu, z wyjątkiem art. 76 ust. 1 i 4 tej ustawy, które stosuje się w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą. To samo dotyczy hipotek kaucyjnych zabezpieczających roszczenia związane z wierzytelnością hipoteczną, lecz nieobjętych z mocy ustawy hipoteką zwykłą, powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Z treści powołanych przepisów przejściowych wynika zatem, że w wypadku hipoteki kaucyjnej co do zasady zastosowanie znajduje znowelizowana ustawa o księgach wieczystych i hipotece, chyba że konstrukcyjnie związana jest z hipoteką zwykłą, którą uzupełnia, by umożliwić zabezpieczenie tych należności, których hipoteka zwykła nie obejmowała, a więc że jest hipoteką przewidzianą w obowiązującym poprzednio art. 102 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (dalej również jako u.k.w.h.) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2017 r., sygn. akt V CSK 233/16, Lex nr 2297421). Powołany art. 102 ust. 2 u.k.w.h. stanowił z kolei, że hipoteka kaucyjna może w szczególności zabezpieczać istniejące lub mogące powstać wierzytelności z określonego stosunku prawnego albo roszczenia związane z wierzytelnością hipoteczną, lecz nieobjęte z mocy ustawy hipoteką zwykłą.

Z dokonanych ustaleń, w tym z treści aneksu do umowy wynika, że wierzytelność z tytułu spłaty linii kredytowej nie została zabezpieczona hipoteką zwykłą, lecz w całości (wraz z odsetkami i kosztami) objęta hipoteką kaucyjną, ponieważ jej wysokość w chwili ustanawiania hipoteki nie była oznaczona w rozumieniu art. 65 u.k.w.h. Tym samym powództwo w niniejszej sprawie powinno zostać rozpoznane w oparciu o przepisy ustawy o księgach wieczystych i hipotece w ich brzmieniu po nowelizacji. Takie przyjęcie nie może jednak wpływać na zakres zabezpieczenia hipotecznego. Jeżeli bowiem hipoteka powstała jako prawo rzeczowe o określonym zakresie przedmiotowym, zakres ten nie ulega zmianie chyba, że przewiduje to szczególny przepis ustawowy. Z art. 10 ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. nie można jednak odczytać tego rodzaju normy. W związku z tym zakres zabezpieczenia hipotecznego w niniejszej sprawie podlega ocenie także w oparciu o art. 104 u.k.w.h., który został uchylony w wyniku nowelizacji (por. powołany powyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2017 r., sygn. akt V CSK 233/16). Z przepisu tego wynikało natomiast, że hipoteka kaucyjna zabezpiecza odsetki oraz koszty postępowania mieszczące się w sumie wymienionej we wpisie hipoteki. Już zatem w tym miejscu należy podkreślić, że ustanowiona hipoteka kaucyjna nie zabezpieczała bliżej nieokreślonych opłat w kwocie 300 zł, które jak wskazał powód miały zostać naliczone zgodnie z regulaminem oraz tabelą opłat i prowizji.

Zaspokojenie wierzyciela hipotecznego z nieruchomości następuje według przepisów o sądowym postępowaniu egzekucyjnym, chyba że z nieruchomości dłużnika jest prowadzona egzekucja przez administracyjny organ egzekucyjny (art. 75 u.k.w.h.). Właściciel nieruchomości niebędący dłużnikiem osobistym może zaś, niezależnie od zarzutów, które mu przysługują osobiście przeciwko wierzycielowi hipotecznemu, podnosić zarzuty przysługujące dłużnikowi oraz te, których dłużnik zrzekł się po ustanowieniu hipoteki (art. 73 u.k.w.h.).

W literaturze i orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje stanowisko, które podzielił Sąd I instancji, że wierzyciel, który chce zaspokoić wierzytelność zabezpieczoną hipoteką z tejże hipoteki ustanowionej na nieruchomości stanowiącej własność osoby niebędącej jego dłużnikiem osobistym, musi przedstawić tytuł wykonawczy przeciwko dłużnikowi hipotecznemu, a takim tytułem może być wyrok sądu zasądający należność zabezpieczoną hipoteką od dłużnika hipotecznego na rzecz wierzyciela z ograniczeniem odpowiedzialności dłużnika hipotecznego jedynie do nieruchomości obciążonej hipoteką i do wysokości tej hipoteki (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2013 r., sygn. akt V CSK 51/13, Lex nr 1425058). Przyjmuje się zatem, że wierzycielowi przysługuje uprawnienie do wytoczenia przeciwko dłużnikowi hipotecznemu, który nie jest dłużnikiem osobistym, powództwa o świadczenie .

W takich sprawach, w sytuacji uwzględnienia powództwa znajdzie natomiast zastosowanie art. 319 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem jeżeli pozwany ponosi odpowiedzialność z określonych przedmiotów majątkowych albo do wysokości ich wartości, sąd może, nie wymieniając tych przedmiotów ani ich wartości, uwzględnić powództwo zastrzegając pozwanemu prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności.

Pozwana kwestionowała wysokość żądanej przez powoda kwoty. Takie stanowisko tylko w nieznacznym zakresie zasługiwało na uwzględnienie.

Trzeba podkreślić, że ustawie o księgach wieczystych i hipotece nie ma obecnie przepisu, z którego wynikałoby domniemanie istnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką. Przepis taki – art. 71 u.k.w.h. – obowiązywał przed wejściem w życie ustawy nowelizującej. Zgodnie z jego treścią domniemanie istnienia prawa wynikające z wpisu hipoteki obejmuje, jeżeli chodzi o odpowiedzialność z nieruchomości, także wierzytelność zabezpieczoną hipoteką. Przy czym przepis ten i tak nie miał zastosowania do hipotek kaucyjnych. Z art. 105 u.k.w.h. zamieszczonego w rozdziale regulującym ten rodzaj hipotek wynikało bowiem, że wierzyciel nie może powołać się na wpis hipoteki kaucyjnej w celu udowodnienia wierzytelności zabezpieczonej. Tym samym w świetle przepisów ustawy o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu obowiązującym zarówno przed jak i po wejściu w życie ustawy nowelizującej, powód musiałby wykazać istnienie wierzytelności hipotecznej.

Wymaga zaznaczenia, że księgi rachunkowe banków i sporządzone na ich podstawie wyciągi oraz inne oświadczenia podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych banków i opatrzone pieczęcią banku, jak również sporządzone w ten sposób pokwitowania odbioru należności mają moc prawną dokumentów urzędowych w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z czynności bankowych oraz ustanowionych na rzecz banku zabezpieczeń i mogą stanowić podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych, z tym jednak zastrzeżeniem, że ich moc prawna jako dokumentów urzędowych nie obowiązuje w postępowaniu cywilnym (art. 95 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe). W postępowaniu cywilnym dokumenty te traktowane są zatem jako dokumenty prywatne, które zgodnie z art. 245 k.p.c. stanowią wyłącznie dowód tego, że osoba, która je podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie.

Uwzględniając poczynione uwagi, a także stanowiska stron i inne przedłożone przez powoda dokumenty, w tym przede wszystkim prawomocny wyrok tut. Sądu z dnia 31 stycznia 2017 r. Sąd I instancji zaznaczył, iż powód wykazał istnienie wierzytelności głównej co do kwoty 116.041,19 zł. Na wskazaną kwotę składa się kwota kapitału kredytu, tj. 102.037,58 zł wraz z kwotą odsetek ustawowych od tej kwoty za okres od dnia 9 stycznia 2015 r. do dnia wystawienia wyciągu z ksiąg bankowych, tj. dnia 18 stycznia 2016 r. Kwota tych odsetek wynosi jednak nie jak podał powód 8.414,61 zł, a 8.336,33 zł, na co słusznie zwrócił uwagę tut. Sąd w powołanym wyroku z dnia 31 stycznia 2017 r. Do tej kwoty 110.373,91 zł (suma kwoty 102.037,58 zł i kwoty 8.336,33 zł) należy jeszcze doliczyć kwotę odsetek umowy obliczonych od wskazanej powyżej kwoty kapitału (102.037,58 zł) za okres od dnia 3 sierpnia 2014 r. do dnia 8 stycznia 2015 r. Powód podobnie jak w sprawie prowadzonej z jego powództwa przeciwko M. S. nie przedstawił szczegółowych wyliczeń związanych z naliczeniem odsetek umownych za wskazany okres, a także wysokości zastosowanego oprocentowania. Sąd i instancji podzielił pogląd, iż za wskazany okres należało naliczyć odsetki według oprocentowania wynikającego z umowy, tj. 12,75 %. Kwota obliczona przy tych założeniach wynosi jednak 5.667,28 zł, a nie 5.631,12 zł jak wskazano w wyroku z dnia 31 stycznia 2017 r., i tylko w takim zakresie istnieje różnica między uwzględnionym w niniejszej sprawie roszczeniem co do należności głównej, a roszczeniem wynikającym z powołanego wyroku.

Słusznie w uzasadnieniu wyroku z dnia 31 stycznia 2017 r. stwierdzono, że wobec nieprzedstawienia przez powoda szczegółowego wyliczenia wraz z dokumentem potwierdzającym wysokość oprocentowania, istnieją podstawy do zastosowania oprocentowania wynikającego z umowy, tj. 12,75 %. Powód bowiem znając stanowisko strony przeciwnej i treść wyroku z dnia 31 stycznia 2017 r., którego odpis wraz z uzasadnieniem został mu doręczony w dniu 10 marca 2017 (k. 177 w aktach tut. Sądu o sygn. IX GC 367/16), nie przedłożył żadnych dokumentów, które pozwalałyby w sposób jednoznaczny ustalić na jakiej podstawie i w oparciu o jakie oprocentowanie dokonał wyliczenia odsetek umownych za okres od 3 sierpnia 2014 r. do 8 stycznia 2015 r. W tych okolicznościach zasadne zatem było przyjęcie tak jak to

uczyniono w sprawie IX GC 367/16 oprocentowania wynikającego z umowy, tj. 12,75 %. Do kwoty należności głównej, którą zabezpiecza hipoteka kaucyjna, nie mogła zostać zaliczona kwota 300 zł. Hipoteka tej należności bowiem nie zabezpieczała, a nadto, powód nie wykazał konkretnych zapisów umowy czy regulaminu, które uprawniałyby go do bliżej nieokreślonych opłat w kwocie 300 zł. Ostatecznie zatem z dochodzonej kwoty 118.000,16 zł uwzględnieniu podlegała kwota 116.041,19 zł (suma kwot: 102.037,58 zł, 8.336,33 zł i 5.667,28 zł). Zaprezentowane powyżej przyjęcie wpłynęło też na rozstrzygnięcie w zakresie kwoty skapitalizowanych odsetek od jakich powód domagał się dalszych odsetek. Odsetki należne były bowiem od kwoty 14.003,61 zł (suma kwot: 8.336,33 zł i 5.667,28 zł), a nie kwoty 15.662,58 zł. Podstawę ich zasądzenia stanowił z kolei art. 482 § 1 k.c., zgodnie z którym od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy. W pozostałym zakresie powództwo podlegało zaś oddaleniu. Uwzględniając natomiast, iż pozwana za wskazany dług ponosi wyłącznie odpowiedzialność rzeczową z przedmiotowej nieruchomości i to wyłącznie do kwoty hipoteki umownej kaucyjnej w kwocie 240.000 zł Sąd na podstawie art. 319 k.p.c. zastrzegł na jej rzecz prawo powoływania się na wskazane ograniczenie jej odpowiedzialności.

O kosztach procesu Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c.

Apelację od tego rozstrzygnięcia wniosła pozwana, która zaskarżyła wyrok w całości zarzucając niewyjaśnienie czy powód w sposób prawidłowy, to jest zgodnie z dyspozycją dłużnika dokonywał zarachowania wpłacanych przez niego kwot oraz przyjęcie za prawidłowe wysokości naliczanych przez powoda opłat za nieterminową spłatę kredytu, w sytuacji gdy z umowy nie wynika wysokość tych opłat, a powód nie dołączył do pozwu ani regulaminu, ani tabeli opłat i prowizji. Nadto apelująca wniosła o obciążenie powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Powód domagał się oddalenia apelacji i zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego wg. norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona jedynie w niewielkim zakresie.

Sąd Apelacyjny podzieliła większość ustaleń faktycznych i wywodów prawnych Sądu Okręgowego i przyjmuje je za własne, poza odnoszącymi do uwzględnienia opłat za nieterminową spłatę kredytu w ramach dochodzonej należności głównej.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy nieuzasadniony okazał się zarzut nie wyjaśnienia czy powód w sposób prawidłowy dokonał zarachowywania wpłacanych przez dłużnika kwot. Wbrew twierdzeniu apelującej zebrany materiał dowodowy dawał podstawy do ustalenia powyższej okoliczności i w konsekwencji do ustalenia wysokości dochodzonej wierzytelności. Okoliczność ta w sposób niebudzący wątpliwości wynika z historii spłaty kredytu (k. 118) w powiązaniu z harmonogramem spłaty kredytu (k. 116-117), które zostały dołączone do pisma procesowego powoda z dnia 31 maja 2017 r. Zestawienie powyżej wskazanych dowodów wraz z umową linii kredytowej plus oraz aneksem i porozumieniem o restrukturyzacji pozwoliło na ustalenie wysokości zadłużenia obciążającego pozwaną. Należy także zaakcentować, że pozwana nie zakwestionowała w sposób rzeczowy sposobu zaliczania poszczególnych wpłat rat kredytu, ani też prawidłowości operacji matematycznych, ograniczając się jedynie do głośnego zakwestionowania ich prawidłowości bez wskazania, na czym miała polegać wadliwość wyliczeń dokonanych przez powoda. Skoro pozwana ograniczyła się wyłącznie do ogólnego zaprzeczenia okoliczności i dowodów powoływanych przez powoda, podczas gdy powinna sformułować konkretne zarzuty podważające moc dowodową środków zaoferowanych przez stronę przeciwną, to podniesiony w apelacji zarzut w tym zakresie nie mógł odnieść zamierzonego skutku.

Rację miała natomiast apelująca wskazując, że powód nie wykazał wysokości naliczanych opłat za nieterminową spłatę kredytu. Z umowy kredytu i porozumienia o restrukturyzacji wynika jedynie, że kredytobiorca zobowiązuje się ponieść koszty związane z kredytem, do których zalicza się min. opłaty, których wysokość i tryb pobrania określa Tabela Opłat i Prowizji dla Małych firm. Powód nie przedłożył jednak w toku procesu powyższej Tabeli i to mimo zakwestionowania przez pozwaną w piśmie z 09.06.2017r. prawidłowości naliczania opłat za nieterminową spłatę (k. 132). W tych

warunkach należy uznać, że powód nie wykazał zasadności naliczania tych opłat, których wysokość wynosiła łącznie 3400zł i powiększała kwotę kapitału (suma opłat za nieterminową płatność wynikającą z historii spłat - k 118-121akt).

Powyższe skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie kwoty kapitału o 3400zł do kwoty 98.637,58zł, co w konsekwencji spowodowało obniżenie całej dochodzonej kwoty z 116.041,19 zł do 112.641,19zł (art. 386§1k.p.c.).

W pozostałym zakresie apelacja jako bezzasadna podlegała z mocy art. 385k.p.c. oddaleniu.

Kosztami postępowania apelacyjnego obciążono w całości pozwaną na podstawie art.100zd.2 k.p.c. , albowiem powód przegrał proces jedynie w nieznacznej części.

Na koszty postępowania apelacyjnego zasądzone na rzecz powoda złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 4050zł obliczone na podstawie §2pkt.6 w zw. z §10ust.1pkt.2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U 2018.265 j.t.) obowiązującego w dacie wnoszenia apelacji.

SSA Małgorzata Kaźmierczak SSA Krzysztof Józefowicz SSA Piotr Górecki